

POSUDEK VEDOUCÍHO NA DIPLOMOVOU PRÁCI

Jméno a příjmení autora diplomové práce: Bc. Nina Winkler

Název předložené diplomové práce: Náboženské kořeny Komenského universální pedagogiky ve spise *Cesta světla*

Vedoucí práce: ThDr. Dalibor Jiří Vik, Ph.D.

V Praze, 16.5.2024

Předložená diplomová práce Bc. Niny Winkler má název „Náboženské kořeny Komenského universální pedagogiky ve spise *Cesta světla*“. Autorka se v ní pokouší o to, co je uvedeno již v samotném názvu, tedy analyzovat klíčové momenty, argumentační schémata a hlavní pojmy Komenského raného „pansofického“ spisu *Cesta světla*, napsaného a vydaného za poměrně specifických okolností během Komenského pobytu v Anglii, a to s ohledem na koncept „univerzální pedagogiky“, jíž Komenský chápe jako pedagogiku hluboce nábožensky zakotvenou. Jak autorka sama uvádí, téma si zvolila z pozice studentky pedagogiky a snad i budoucí pedagožky, její výzkum je tedy nesen bytostným intereselem na dané problematice, u které ji zajímá především srovnání s ethosem současné pedagogiky, případně též relevance a možnosti aplikace Komenského myšlenek v dnešní době. V pedagogických oborech, které zůstávají především na poli Komenského didaktiky, se jedná o téma stále spíš zřídka zpracovávané.

Práce obsahuje veškeré formální náležitosti požadované u daného typu práce. Splňuje kritérium rozsahu, obsahuje anotaci, abstrakt a klíčová slova v českém a anglickém jazyce a seznam literatury. Je logicky rozčleněna do třech hlavních kapitol, přičemž první pojednává o dobovém a věcném kontextu vzniku spisu, druhá je snahou o analytickou synopsi spisu a třetí nabízí vhled do Patočkových komentářů k *Cestě světla*, přičemž v závěru uvádí pokus o syntézu a vlastní shrnutí.

Z hlediska školitele je třeba vyzdvihnout, že autorka vyvinula pro naplnění svých předsevzetí a cílů práce značné úsilí, pravidelně konzultovala se školitelem, studovala primární i sekundární literaturu, zvolila strukturu přiměřenou cílům práce, soustředila se výlučně na téma daného spisu *Cesta světla*, takže se v její práci takřka nevyskytují časté nešvary, které „zdobí“ jiné podobné kvalifikační práce o Komenském (např. zdouhavá a tisíckrát omletá převyprávění Komenského životopisu, nesmyslné exkurzy a odbočky, kde se „objevně“ vysvětluje již jinde mnohokrát řečené atd.). Autorka je řeší celkem elegantně pouze odkazy na příslušnou literaturu. K *Cestě světla* pak uvádí šířeji jen výklad kontextu, v němž bylo dílo sepsáno, jímž je Komenského pobyt v Anglii, a představuje „hartlibovský“ kroužek jeho anglických přátel a podporovatelů.

Další aspekt, který je možno vyzdvihnout, je autorčina znalost elektronických databází vztahujících se k dané problematice, zejména databáze Early Modern Letters Online a Hartlib Papers (viz s. 16), jakož i citování relevantní literatury – autorka zná pretexty k *Cestě světla*, ke Komenského pobytu v Anglii cituje práce Polišenského, Nováka-Hendricha, Kumpéry. V seznamu literatury chybí možná jen monografie Blekastadové, zde však autorku částečně omlouvá jazyková nevybavenost. Pro analýzu samotného primárního textu (resp. Šmahova překladu, s nímž pracuje) vzala autorka k ruce práce Patočkovy, který *Cestu světla* a její

literární příbuzenstvo bohatě komentuje v různých statích zejména v souvislosti Komenského cesty od pedagogiky k pansofii a všenápravě.

Práce ovšem vykazuje také rysy, které lze u diplomové práce z komeniologie očekávat. Netřeba příliš zdůrazňovat, že komeniologie je obor, jemuž je zapotřebí se věnovat s dlouhodobým nasazením, a často trvá léta, než toto nasazení uzraje a vydá své první opatrné plody. Předkládanou práci z tohoto hlediska lze vnímat jako nacházející se *in statu nascendi* autorčina zájmu o Komenského, které s sebou nese poměrně velké množství negativních průvodních rysů a „porodních bolestí“. Těmi hlavními jsou nedostatečně ujasněná metodologie, častá zjednodušení až nemístné zkratky, formulační neohrabanosti ústí ve zmatečnost textu, drobné i závažnější interpretační posuny, někde snad nedostatek citlivosti pro jemné argumentační a významové nuance, které potom ústí i v některé omyly věcného rázu. Autorka se rovněž až příliš úzkostlivě drží textů, které excerpuje, málokdy se odváží vlastního úsudku a textům tak chybí vyzrálost, jíž by bylo zapotřebí pro provedení patřičné syntézy či zhodnocení.

Jako vedoucí oceňuji, že autorka si zvolila náročné téma, o které měla upřímný zájem a do něž chtěla studijně hlouběji proniknout, aby uskutečnila vlastní posun ve vnímání obecně pedagogické problematiky a jejího širokého náboženského zakotvení u Komenského. Text proto dle mého soudu není přísně vědeckou studií, ale spíš výrazem autorčiny aktuální schopnosti pochopení a porozumění dané záležitosti. A jako takový jej navrhuji také hodnotit.

Práci proto navrhuji hodnotit jako dobrou (3) s přihlédnutím k průběhu obhajoby.

D. J. Vik